Samling af Afgørelser

PERSONALERETTENS DOM (Tredje Afdeling)

13. marts 2013 *

»Personalesag — tjenestemænd — vedtægtens artikel 43, stk. 1 — forsinket udfærdigelse af karriereudviklingsrapporter — ikke-økonomisk skade — tabt forfremmelsesmulighed«

I sag F-91/10,

angående et søgsmål anlagt i medfør af artikel 270 TEUF, der finder anvendelse på Euratom-traktaten i henhold til denne traktats artikel 106a,

AK, tidligere tjenestemand ved Europa-Kommissionen, Esbo (Finland), ved advokaterne S. Orlandi, A. Coolen, J.-N. Louis og É. Marchal,

sagsøger,

mod

Europa-Kommissionen ved G. Berscheid og J. Baquero Cruz, som befuldmægtigede,

sagsøgt,

har

PERSONALERETTEN (Tredje Afdeling)

sammensat af præsidenten, S. Van Raepenbusch (refererende dommer), og dommerne R. Barents og K. Bradley,

justitssekretær: fuldmægtig J. Tomac,

på grundlag af den skriftlige forhandling og efter retsmødet den 20. juni 2012,

afsagt følgende

* Processprog: fransk.

Dom

1 Ved stævning indleveret til Personalerettens Justitskontor den 30. september 2010 har AK nedlagt følgende påstande:

— Principalt annulleres Kommissionen for De Europæiske Fællesskabers afgørelse af 24. november 2009, hvorved Kommissionen afslog sagsøgerens ansøgning om erstatning for den skade, som sagsøgeren angiveligt havde lidt som følge af den manglende udfærdigelse af karriereudviklingsrapporter for perioderne 2001-2002, 2004, 2005 og 2008, og om, at der iværksættes en administrativ undersøgelse vedrørende en påstand om psykisk chikane.

— Subsidiært tilpligtes Kommissionen at betale erstatning.

Retsforskrifter

2 Artikel 24, stk. 1, i vedtægten for tjenestemænd i Den Europæiske Union i den affattelse, der var gældende på tidspunktet for vedtagelsen af afgørelsen af 24. november 2009 (herefter »vedtægten«), bestemmer:

»Unionen yder sine tjenestemænd bistand, især ved retsforfølgning mod personer, der har fremsat trusler, krænkelser, injurier, ærerørige beskyldninger eller foretaget angreb på person eller formue, rettet mod tjenestemanden eller dennes familie på baggrund af hans stilling eller hverv.«

3 Vedtægtens artikel 43, stk. 1, bestemmer:

»Regelmæssigt og mindst hvert andet år udfærdiges der for hver tjenestemand en udtalelse vedrørende hans kvalifikationer, tjenstlige indsats og adfærd i henhold til de betingelser, hver institution fastsætter […].«

4 Artikel 13 i vedtægtens bilag VIII om pensionsordningen bestemmer:

»1. Såfremt invaliditetsudvalget anerkender, at en tjenestemand, der endnu ikke er fyldt 65 år i det tidsrum, hvor han erhverver pensionsrettigheder, er blevet varigt og totalt invalid og derfor ude af stand til at varetage en stilling inden for sin stillingsgruppe og af den grund må opgive at gøre tjeneste ved Unionen, har han [...] i den tid, han er utjenestedygtig, ret til den invaliditetsydelse, der omhandles i artikel 78 i vedtægten.

2. Modtageren af en invaliditetsydelse må kun udøve lønnet erhvervsarbejde, hvis han på forhånd har opnået tilladelse hertil af ansættelsesmyndigheden […].«

Sagens faktiske omstændigheder

5 Ved afgørelse truffet af ansættelsesmyndigheden den 25. januar 1999, der trådte i stedet for en afgørelse af 9. september 1997, indtrådte sagsøgeren i tjenesten ved Kommissionen som tjenestemand på prøve, hvor sagsøgeren blev indplaceret i lønklasse A 5, løntrin 1.

6 De Europæiske Fællesskabers Ret i Første Instans annullerede ved dom af 20. april 2005 i sagen [AK] mod Kommissionen (sag T-86/04, herefter »dommen af 20. april 2005«) første gang sagsøgerens karriereudviklingsrapport for perioden fra den 1. juli 2001 til den 31. december 2002 (herefter »karriereudviklingsrapporten for 2001-2002«), der oprindeligt blev vedtaget den 10. april 2003. Administrationen udfærdigede en ny karriereudviklingsrapport, som bedømmeren i appelleddet vedtog den 2. juni 2006 for den nævnte periode, men denne karriereudviklingsrapport blev ligeledes annulleret

af Retten i Første Instans ved dom af 6. oktober 2009 i sagen [AK] mod Kommissionen (sag T-102/08 P, herefter »dommen af 6. oktober 2009«). Den seneste udgave af karriereudviklingsrapporten for 2001-2002 blev vedtaget den 25. januar 2012 under denne sags behandling.

7 Sagsøgerens karriereudviklingsrapport for 2004 (herefter »karriereudviklingsrapporten for 2004«) blev oprindeligt vedtaget den 14. januar 2005, men annulleret af Personaleretten den 13. december 2007 i sagen [AK] mod Kommissionen (sag F-42/06, herefter »dommen af 13. december 2007«). Denne karriereudviklingsrapport blev erstattet af en ny karriereudviklingsrapport for 2004, der blev udfærdiget den 25. januar 2012 under denne sags behandling.

8 Hvad angår sagsøgerens karriereudviklingsrapport for 2005 (herefter »karriereudviklingsrapporten for 2005«) gav ansættelsesmyndigheden den 23. april 2007 sagsøgeren medhold i den klage, som sagsøgeren havde indgivet over denne karriereudviklingsrapport, hvilket indebar, at den procedure, der førte til vedtagelsen af denne karriereudviklingsrapport, skulle gentages. Karriereudviklingsrapporten for 2005 blev endelig fremsendt til sagsøgeren ved skrivelse af 8. juni 2012 under denne sags behandling.

9 Endelig var sagsøgerens karriereudviklingsrapport for 2008 (herefter »karriereudviklingsrapporten for 2008«) ikke endeligt vedtaget den 20. september 2012, som er det tidspunkt, hvor den foreliggende sag blev optaget til dom.

10 Sagsøgeren blev forfremmet til lønklasse AD 12 den 1. marts 2008.

11 Ansættelsesmyndigheden konstaterede den 1. september 2008, at sagsøgeren havde kumuleret 426 sygefraværsdage over en periode på tre år og besluttede derfor i december 2008 at indbringe sagsøgerens sag for invaliditetsudvalget, der med enstemmighed konkluderede, at sagsøgeren var ramt af vedvarende invaliditet, som måtte anses for fuldstændig, og som medførte, at sagsøgeren var ude af stand til at gøre tjeneste i en stilling i sin ansættelsesgruppe. På grundlag af invaliditetsudvalgets konklusion besluttede ansættelsesmyndigheden den 7. maj 2009 at afskedige sagsøgeren på grund af vedvarende uarbejdsdygtighed og tildele hende invalideydelse med virkning fra den 1. juni 2009.

12 Den 24. juli 2009 indgav sagsøgeren en klage over den ovennævnte afgørelse om at afskedige hende med invalidepension. Ansættelsesmyndigheden afslog klagen ved afgørelse af 29. oktober 2009.

13 Sagsøgeren indgav i mellemtiden, den 10. august 2009, en ansøgning om bistand med henblik på at få iværksat en administrativ undersøgelse for at få fastslået, at sagsøgeren var blevet udsat for chikane, samt en ansøgning om erstatning for den skade, som hun angiveligt havde lidt siden 2003 som følge af en række uregelmæssigheder ved udfærdigelsen af hendes karriereudviklingsrapporter, den administrative forvaltning af hendes sygefravær og arbejdspladsens manglende hensyntagen til hendes sygdom. Sagsøgeren krævede navnlig erstatning for den økonomiske skade, der består i forskellen mellem hendes invaliditetsydelse og det vederlag, som hun ville have oppebåret, hvis hun havde været i stand til at arbejde. Disse ansøgninger blev afvist af ansættelsesmyndigheden ved afgørelse af 24. november 2009 (herefter »den anfægtede afgørelse«).

14 Ved sin advokats skrivelse af 24. februar 2010 indgav sagsøgeren en klage i henhold til vedtægtens artikel 90, stk. 2, over den anfægtede afgørelse. Ansættelsesmyndigheden afslog denne klage ved afgørelse af 18. juni 2010, som blev meddelt sagsøgeren den 21. juni 2010.

Parternes påstande og retsforhandlinger

15 Sagsøgeren har nedlagt følgende påstande:

— Den anfægtede afgørelse annulleres.

— Kommissionen tilpligtes at betale følgende til sagsøgeren:

»– et beløb på 53 000 EUR for fortabelsen af en mulighed for at blive forfremmet til lønklasse A 5 i forfremmelsesåret 2003 og berigtigelse af sagsøgerens pensionsrettigheder ved betaling af de tilsvarende bidrag

– et beløb på 400 EUR pr. måned (svarende til 70% af forskellen mellem den invaliditetsydelse, sagsøgeren modtager, og den, hun ville have modtaget, hvis hun var blevet forfremmet i 2003)

– et beløb på 35 000 EUR for den ikke-økonomiske skade, sagsøgeren har lidt som følge af opretholdelsen af hendes ulovlige administrative situation, bl.a. på trods af dommene [af 20. april 2005, af 6. oktober 2009 og af 13. december 2007]«.

— Kommissionen tilpligtes at betale sagens omkostninger.

16 Sagsøgeren har i et skriftligt indlæg af 4. maj 2012 forhøjet det beløb, som hun kræver i erstatning for ikke-økonomisk skade, til 70 000 EUR.

17 Ved skrivelse af 9. juli 2012 har sagsøgeren anslået den skyldige erstatning for »fortabelsen af en mulighed for at blive forfremmet i 2003, 2005 eller senest i 2007 […] til henholdsvis 410 070 EUR, 204 996 EUR og 90 130 EUR«.

18 Kommissionen har nedlagt følgende påstande:

— Frifindelse.

— Sagsøgeren tilpligtes at betale sagens omkostninger.

19 Ved skrivelse af 30. september 2010, der var vedlagt stævningen, anmodede sagsøgeren om at måtte være anonym i den foreliggende sag, og sagsøgeren gentog denne anmodning den 7. maj 2012, uanset de særlige omstændigheder i sagen.

20 Ved skrivelse af 8. februar 2011 indbød Personalerettens Justitskontor parterne til et uformelt møde med henblik på at undersøge mulighederne for en mindelig bilæggelse af tvisten. Efter dette møde, der blev afholdt den 1. marts 2011 under den refererende dommers tilstedeværelse, blev parterne indrømmet en frist til at nå frem til en aftale. Da Personaleretten måtte konstatere, at parterne ikke kunne nå frem til en mindelig løsning, opgav den at nå frem til en sådan løsning. Efter retsmødet den 20. juni 2012 indbød præsidenten imidlertid endnu en gang parterne til et nyt uformelt møde. Da Personaleretten måtte konstatere, at parterne ikke kunne nå til enighed på baggrund af dette nye forsøg på mindelig bilæggelse, afsluttede Personaleretten den mundtlige forhandling og optog sagen til dom den 20. september 2012, efter at parterne havde indgivet deres endelige bemærkninger.

Retlige bemærkninger

21 Det bemærkes, at sagsøgerens ansøgning af 10. august 2009 havde to formål, nemlig at opnå erstatning for økonomisk og ikke-økonomisk skade som følge af en række uregelmæssigheder ved udfærdigelsen af karriereudviklingsrapporterne og at anmode Kommissionen om bistand i form af iværksættelse af en undersøgelse af, om der forelå chikane. Denne ansøgning blev afslået i sin helhed ved den anfægtede afgørelse. Da den anfægtede afgørelse vedrører to forhold, skal det første søgsmålsanbringende om annullation af den anfægtede afgørelse forstås således, at det vedrører annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som påstanden om erstatning derved blev afslået, samt for så vidt som ansøgningen om bistand vedrørende psykisk chikane derved blev afslået.

1. *Påstanden om annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som sagsøgerens påstand om erstatning derved blev afslået*

22 Sagsøgeren har nedlagt påstand om annullation af den anfægtede afgørelse for så vidt som sagsøgerens ansøgning om erstatning af 10. august 2009 blev afslået.

23 Det bemærkes i denne henseende, at det følger af retspraksis, at en afgørelse fra en institution, hvorved der meddeles afslag på en ansøgning om erstatning, udgør en del af den administrative procedure, der går forud for indgivelse af et erstatningssøgsmål for Personaleretten, og at påstanden om annullation under sådanne omstændigheder følgelig ikke kan bedømmes selvstændigt i forhold til erstatningspåstanden. Den retsakt, der indeholder institutionens stillingtagen under den administrative procedure, har nemlig alene til virkning at gøre det muligt for den skadelidte part at rejse krav om erstatning ved Personaleretten. Det er således ikke nødvendigt at tage selvstændig stilling til annullationspåstanden (dom afsagt af Retten i Første Instans den 23.10.2003, sag T-25/02, Sautelet mod Kommissionen, præmis 45, og den 14.10.2004, sag T-256/02, I mod Domstolen, præmis 47, samt Personalerettens dom af 11.5.2010, sag F-55/09, Maxwell mod Kommissionen, præmis 48) vedrørende den anfægtede afgørelse, for så vidt som sagsøgerens erstatningspåstand derved er blevet forkastet.

24 Følgelig er der, for så vidt som den må anses for at være rettet mod den nævnte annullationspåstand, ikke grundlag for at prøve den formalitetsindsigelse, som Kommissionen har rejst, og som vedrører den omstændighed, at sagsøgeren ikke har interesse i at opnå annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som sagsøgerens erstatningspåstand derved er blevet forkastet, idet sagsøgeren blev afskediget med pension på grund af invaliditet.

25 Det følger endvidere heraf, at det herefter er nødvendigt at undersøge den i stævningen indeholdte erstatningspåstand, inden der foretages en undersøgelse af påstanden om annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som sagsøgerens ansøgning om bistand derved blev forkastet.

2. *Påstanden om erstatning for den skade, som sagsøgeren har lidt*

Formaliteten vedrørende påstanden om erstatning

26 Det fremgår af stævningen, at sagsøgeren med erstatningspåstanden har gjort gældende, at Personaleretten skal tilkende hende erstatning for den skade, som hun angiveligt har lidt, som følge af at karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 ikke blev behørigt udfærdiget inden for rimelig tid.

27 Sagsøgeren har blandt de argumenter, som hun har fremført til støtte for søgsmålet, henvist til Domstolens dom af 22. december 2008, Gordon mod Kommissionen (sag C-198/07 P), og anført, at den omstændighed, at hun gik på invalidepension, ikke kan indebære, at hun har mistet sin ret til, at hendes arbejde evalueres ved en vurdering, der er behørigt udført på en retfærdig måde.

Tjenestemandens interesse i at få en karriereudviklingsrapport skal ses i lyset af, at den ikke blot spiller en rolle for den berørte tjenestemands karrieremuligheder, men også i lyset af, at den indeholder en vurdering af de menneskelige kvaliteter, som den bedømte tjenestemand har udvist under udøvelsen af sit hverv. Dertil kommer, at karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 kan udgøre et bedømmelseselement, når lægeudvalget skal tage stilling til den erhvervsmæssige karakter af sagsøgerens sygdom, idet afgørelsen af, om en sygdom har erhvervsmæssig oprindelse, kan afhænge af det arbejdsmiljø og de arbejdsvilkår, der er beskrevet i bedømmelsesrapporten.

28 Kommissionen har heroverfor anført, at eftersom sagsøgeren blev afskediget med pension uden ansøgning på grund af invaliditet, kan hun ikke påberåbe sig en skade, der angiveligt er indtrådt, som følge af at karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 ikke blev udfærdiget. Dommen i sagen Gordon mod Kommissionen er ikke relevant i det foreliggende tilfælde, idet afskedigelsen med pension uden ansøgning på grund af vedvarende invaliditet, der anses for fuldstændig, i denne sag ikke var endeligt fastslået, således at der ikke kun forelå en hypotetisk mulighed for, at den berørte tjenestemand kunne genindtræde i tjenesten (dommen i sagen Gordon mod Kommissionen). Dette er imidlertid ikke tilfældet i denne sag.

29 Det bemærkes i denne henseende indledningsvis, at sagsøgerens argument om, at karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 kunne bidrage til at fastslå, at sagsøgerens sygdom havde erhvervsmæssig karakter, er ren spekulation. Når der henses til indholdet af de omhandlede karriereudviklingsrapporter, der er udfærdiget under denne sags behandling, synes dette argument endvidere fejlagtigt, idet disse karriereudviklingsrapporter ikke indeholder objektive oplysninger om sagsøgerens arbejdsvilkår. Karriereudviklingsrapporterne for 2005 og 2008 indeholder nemlig kun sagsøgerens vage omtale af den dårlige luftkvalitet i et undervisningslokale, en kort redegørelse, der også er givet af sagsøgeren, for de administrative foranstaltninger, der blev gennemført i perioden fra marts til oktober 2008, og som vedrørte sagsøgerens helbredstilstand, og sagsøgerens kortfattede henvisning til det forhold, at sagsøgeren ikke var i stand til at arbejde i Kommissionens lokaler.

30 Domstolen fastslog endvidere i dommen i sagen Gordon mod Kommissionen, at selv om det er korrekt, at en tjenestemand, der af invaliditetsudvalget er anerkendt som værende ramt af vedvarende invaliditet, der må anses for fuldstændig, afskediges med pension uden ansøgning, er der hvad angår situationen for en sådan tjenestemand i modsætning til navnlig situationen for en tjenestemand, der har nået pensionsalderen, tale om en afvendelig situation. En sådan tjenestemand kan nemlig eventuelt en dag genoptage tjenesten ved en institution, således at den pågældende tjenestemands virksomhed kun er suspenderet, idet udviklingen af hans situation ved institutionerne afhænger af den fortsatte tilstedeværelse af de omstændigheder, der har begrundet denne invaliditet, hvilket kan efterprøves med regelmæssige mellemrum. Domstolen har således fastslået, at en tjenestemand, der er ramt af vedvarende invaliditet, der anses for fuldstændig, bevarer en retlig interesse i at anfægte sin karriereudviklingsrapport (dommen i sagen Gordon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 46, 47 og 51).

31 I den sag, der gav anledning til dommen i sagen Gordon mod Kommissionen, var det imidlertid ikke endeligt fastslået, at den berørte tjenestemand var ramt af vedvarende invaliditet, der blev anset for fuldstændig, og der forelå derfor ikke blot en hypotetisk, men en reel mulighed for, at den pågældende tjenestemand kunne genindtræde i tjenesten (dommen i sagen Gordon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 48). Domstolen fastslog i denne sammenhæng, at en tjenestemand, der anses for at være ramt af vedvarende invaliditet, der anses for fuldstændig, råder over tilsvarende rettigheder som en tjenestemand i aktiv tjeneste med hensyn til en sikring af, at hans karriereudviklingsrapport udfærdiges retfærdigt, objektivt og i overensstemmelse med de almindelige bedømmelsesnormer, såfremt han kan genoptage tjenesten ved institutionerne (dommen i sagen Gordon mod Kommissionen, nævnt i præmis 27 ovenfor, præmis 49).

32 Invaliditetsudvalget har imidlertid i det foreliggende tilfælde fastslået, at »der ikke er behov for yderligere lægeundersøgelser«, idet »den sygdom, der har medført [sagsøgerens] invaliditet, er uhelbredelig«, og det må således på denne baggrund konstateres, at der kun foreligger en hypotetisk mulighed for, at sagsøgeren kan genindtræde i tjenesten.

33 Det bemærkes imidlertid, at Domstolen i dommen i sagen Gordon mod Kommissionen udtalte sig som nævnt ovenfor i forbindelse med prøvelsen af en række anbringender om ophævelsen af en dom afsagt af Retten i Første Instans, der vedrørte et annullationssøgsmål, som var anlagt til prøvelse af en karriereudviklingsrapport. Der foreligger en anden situation, når det som i det foreliggende tilfælde skal vurderes, om der foreligger en retlig interesse i at opnå erstatning og ikke blot annullation, samt når der er tale om den skade, der er opstået, som følge af at administrationen ikke udfærdigede den påståede ulovlige karriereudviklingsrapport på et tidligere tidspunkt, og ikke blot den skade, der blev forvoldt ved den nævnte rapport. I et sådant tilfælde bevarer en tjenestemand, der afskediges med pension uden ansøgning på grund af invaliditet, uanset om der kun foreligger en hypotetisk og ikke reel mulighed for, at den pågældende tjenestemand kan genindtræde i tjenesten, i princippet en retlig interesse i at opnå erstatning for den skade, som den pågældende faktisk har lidt som følge af forsinkelsen.

34 Følgelig må den af Kommissionen rejste formalitetsindsigelse om sagsøgerens manglende retlige interesse i at opnå erstatning forkastes.

35 Den interesse, som en tjenestemand, der afskediges med pension uden ansøgning på grund af invaliditet, i princippet bevarer i at opnå erstatning for den skade, som den pågældende faktisk har lidt, som følge af at karriereudviklingsrapporterne er blevet udfærdiget med forsinkelse, fritager imidlertid ikke den pågældende tjenestemand fra at overholde de regler om Den Europæiske Unions ansvar uden for kontraktforhold, der gentagne gange er blevet bekræftet i retspraksis, og navnlig betingelsen om, at tjenestemanden for at opnå erstatning skal godtgøre at have lidt et faktisk og reelt tab (jf. f.eks. Domstolens dom af 27.1.1982, forenede sager 256/80, 257/80, 265/80, 267/80 og 5/81, Birra Wührer m.fl. mod Rådet og Kommissionen, præmis 9, dom afsagt af Retten i Første Instans den 12.12.1996, sag T-99/95, Stott mod Kommissionen, præmis 72, Personalerettens dom af 12.5.2011, sag F-50/09, Missir Mamachi di Lusignano mod Kommissionen, præmis 117, der verserer som appelsag for Den Europæiske Unions Ret som sag T-401/11 P, og af 13.9.2011, sag F-101/09, AA mod Kommissionen, præmis 78). Dette spørgsmål vil blive behandlet i forbindelse med realitetsbehandlingen af erstatningspåstanden.

36 Kommissionen har endvidere gjort gældende, at karriereudviklingsrapporten for 2001-2002 blev annulleret ved dommen af 20. april 2005, hovedsageligt på grund af at rapporten indeholdt gentagne henvisninger til begrundet sygefravær, og at sagsøgeren ikke havde krævet erstatning i denne sag. Kommissionen har også anført, at selv om karriereudviklingsrapporten for 2001-2002 blev annulleret ved dommen af 6. oktober 2009, idet den ikke var tilstrækkeligt begrundet, blev sagsøgerens erstatningspåstand ved samme dom forkastet med den begrundelse, at den nye karriereudviklingsrapport og navnlig den del af rapporten, som omhandlede sagsøgerens tjenstlige indsats, der var behæftet med den ved dommen påtalte manglende begrundelse, ikke indeholdt nogen udtrykkelig negativ vurdering af sagsøgeren, således at annullation af den nye karriereudviklingsrapport for 2001-2002 i sig selv udgjorde en passende og dækkende erstatning for enhver ikke-økonomisk skade.

37 Kommissionen har endelig hvad angår karriereudviklingsrapporten for 2001-2002 anført, at erstatningspåstanden i det mindste for så vidt angår den påberåbte ikke-økonomiske skade må forkastes, idet den ellers vil tilsidesætte den nævnte doms retskraft.

38 Det bemærkes i denne henseende, at et søgsmål ikke kan antages til realitetsbehandling, såfremt en tidligere dom vedrørende et søgsmål, der involverer de samme parter, den samme sagsgenstand, og som støttes på de samme søgsmålsgrunde, har opnået retskraft (Domstolens dom af 19.9.1985,

forenede sager 172/83 og 226/83, Hoogovens Groep mod Kommissionen, præmis 9, dom afsagt af Retten i Første Instans den 5.6.1996, sag T-162/94, NMB m.fl. mod Kommissionen, præmis 37, dom afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 25.6.2010, sag T-66/01, Imperial Chemical Industries mod Kommissionen, præmis 197).

39 Det foreliggende søgsmål vedrører imidlertid ikke kun annullation af en ulovlig karriereudviklingsrapport og erstatning for den skade, der måtte være lidt derved, men tillige erstatning for den skade, der følger af, at karriereudviklingsrapporten blev udfærdiget for sent.

40 Det følger heraf, at den foreliggende sag ikke vedrører samme genstand, som det søgsmål, der blev afgjort ved dommen af 20. april 2005 og dommen af 6. oktober 2009.

41 Kommissionens formalitetsindsigelse vedrørende tilsidesættelsen af princippet om retskraft må følgelig forkastes.

Realitetsbehandlingen af erstatningspåstanden

42 Ifølge fast retspraksis forudsætter Unionens ansvar uden for kontraktforhold opfyldelse af en række betingelser vedrørende retsstridigheden af den adfærd, som institutionerne hævdes at have udvist, og eksistensen af en skade samt vedrørende årsagsforbindelsen mellem adfærden og den påberåbte skade (jf. dom afsagt af Retten i Første Instans den 12.12.2002, sag T-135/00, Morello mod Kommissionen, præmis 130, og den 31.5.2005, sag T-105/03, Dionyssopoulou mod Rådet, præmis 30, samt Personalerettens dom af 23.11.2020, sag F-50/08, Bartha mod Kommissionen, præmis 53).

43 Personaleretten vil derfor behandle disse betingelser efter hinanden.

Ulovligheden af den adfærd, som Kommissionen foreholdes

44 Sagsøgeren har anført, at Kommissionen begik en række ulovlige handlinger.

45 Hvad angår den første handling, som Kommissionen foreholdes, har sagsøgeren i stævningen anført, at der ikke blev udfærdiget karriereudviklingsrapporter for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008, hvilket indebærer en tilsidesættelse af vedtægtens artikel 43, stk. 1. Den anfægtede afgørelse er derfor ulovlig, idet den ikke fastslår denne tilsidesættelse.

46 Hvad angår den anden handling, som Kommissionen foreholdes, har sagsøgeren i stævningen anført, at det i medfør af artikel 266 TEUF påhvilede administrationen at træffe de nødvendige foranstaltninger for at ophæve virkningerne af de ulovligheder, som Unionens retsinstanser havde fastslået i forbindelse med annullationen af afgørelserne vedrørende udfærdigelsen af karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002 og 2004. Da ansættelsesmyndigheden ikke iværksatte foranstaltninger til opfyldelse af dommen af 20. april 2005, dommen af 6. oktober 2009 og dommen af 13. december 2007, opretholdt den virkningerne af de ulovligheder, som Unionens retsinstanser havde fastslået. Den ikke-vedtægtsmæssige situation varede således mere end syv år for så vidt angår karriereudviklingsrapporten for 2001-2002 og mere end fem år for så vidt angår karriereudviklingsrapporten for 2004. Den samme argumentation gør sig gældende for så vidt angår ansættelsesmyndighedens afgørelse om at imødekomme sagsøgerens klage over afgørelsen vedrørende udfærdigelsen af sagsøgerens karriereudviklingsrapport for 2005, der ikke blev udfærdiget.

47 Sagsøgeren har i sine efterfølgende bemærkninger, der er fremført som svar på de foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse, som Personaleretten har vedtaget, anfægtet den procedure, der førte til udfærdigelsen af karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008, der blev fremsendt til sagsøgeren under denne sags behandling, og anført, at disse karriereudviklingsrapporter ikke kan anses for endelige rapporter. Sagsøgeren har navnlig anført, at overskridelsen af den rimelige

frist til at opfylde ansættelsesmyndighedens afgørelse af 23. april 2007, der vedrører karriereudviklingsrapporten for 2005, samt dommene af 20. april 2005 og af 6. oktober 2009, der vedrører karriereudviklingsrapporten for 2001-2002, og dommen af 13. december 2007, der vedrører karriereudviklingsrapporten for 2004, er »så væsentligt, at det ikke længere på dette tidspunkt er muligt at udfærdige disse rapporter«. Sagsøgeren har endelig kritiseret Kommissionen for ikke at have ajourført de forfremmelsesakter, der vedrører sagsøgeren, navnlig ved ikke at undersøge muligheden for at tildele sagsøgeren prioritetspoint.

48 Kommissionen har anført, at erstatningspåstanden ikke er begrundet, idet det ikke er blevet fastslået, at Kommissionen har begået fejl.

49 Det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at administrationen skal drage omsorg for regelmæssig udfærdigelse af karriereudviklingsrapporterne på de i vedtægten foreskrevne tidspunkter og for, at disse udfærdiges forskriftsmæssigt, både af hensyn til god forvaltningsskik og for at beskytte tjenestemændenes interesser. I mangel af særlige omstændigheder begår administrationen en tjenstlig fejl, som kan være ansvarspådragende, når den udfærdiger karriereudviklingsrapporten med forsinkelse (dom afsagt af Retten i Første Instans den 23.10.2003, sag T-279/01, Lebedef mod Kommissionen, præmis 55 og 56).

50 Det bemærkes endvidere, at den institution, hvis retsakt er blevet annulleret, er forpligtet til at gennemføre de til dommens opfyldelse nødvendige foranstaltninger, men også at institutionen ved opfyldelse af en sådan dom, som kræver, at der træffes en række administrative foranstaltninger, har en rimelig frist til at efterkomme dommen (jf. i denne retning dom afsagt af Retten i Første Instans den 10.7.1997, sag T-81/96, Apostolidis m.fl. mod Kommissionen, præmis 37, Personalerettens dom af 17.4.2007, forenede sager F-44/06 og F-94/06, C og F mod Kommissionen, præmis 60). En institution tilsidesætter derfor artikel 266 TEUF og begår en fejl, der kan påføre Unionen et erstatningsansvar, når den undlader at vedtage konkrete foranstaltninger med henblik på at opfylde dommen inden for en rimelig frist, såfremt der ikke foreligger særlige vanskeligheder ved fortolkningen af annullationsdommen eller praktiske vanskeligheder (jf. i denne retning dommen i sagen C og F mod Kommissionen, præmis 63-67).

51 Det fremgår af redegørelsen for de faktiske omstændigheder i denne doms præmis 6 ff., at Kommissionen i det foreliggende tilfælde udfærdigede karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 med væsentlig forsinkelse.

52 Kommissionen har imidlertid anført, at bedømmerne først med afsigelsen af dommen af 6. oktober 2009, på hvilket tidspunkt sagsøgeren allerede var blevet tildelt invalidepension, fik meddelelse om, at der skulle tages hensyn til sygefraværet, som en særlig omstændighed, med henblik på at foretage en mere fordelagtig bedømmelse, og at de bemærkninger, der fremgik af bedømmelsesrapporten, skulle udtrykke denne hensyntagen, idet det fulgte af den tidligere retstilstand, at bedømmerne i deres bemærkninger skulle forholde sig neutralt til sygefravær.

53 Den fortolkning, som en retsinstans foretager af en EU-retlig regel, belyser og præciserer imidlertid i nødvendigt omfang betydningen og rækkevidden af den pågældende regel, således som den skal forstås og anvendes, henholdsvis burde have været forstået og anvendt, fra sin ikrafttræden. Det følger heraf, at den således fortolkede regel kan og skal anvendes endog i forbindelse med retsforhold, der er stiftet og består, før den dom, der gav anledning til den pågældende fortolkning (jf. i denne retning dom afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 12.7.2011, sag T-80/09 P, Kommissionen mod Q, præmis 164). Det følger heraf, at den fortolkning af vedtægtens artikel 43, stk. 1, der er anlagt i dommen af 6. oktober 2009, fuldt ud fandt anvendelse på sagsøgerens faktiske og retlige situation, selv før den nævnte dom blev afsagt. Det er således ikke nødvendigt at fastslå, at retspraksis angiveligt var usikker, som begrundelse for at fritage Kommissionen for ansvar.

54 Inden for rammerne af den foreliggende sag kan det imidlertid ikke foreholdes Kommissionen, at den ikke ajourførte de forfremmelsesakter, der vedrørte sagsøgeren, ved ikke at undersøge muligheden for at tildele sagsøgeren prioritetspoint, således som sagsøgeren har hævdet i sine bemærkninger som svar på de af Personaleretten vedtagne foranstaltninger med henblik på sagens tilrettelæggelse. Ved at henvise til den påståede ulovlige handling har sagsøgeren nævnt endnu en ulovlig handling ud over dem, som sagsøgeren har anført i stævningen, og sagsøgeren har således fremsat et nyt klagepunkt. Udfærdigelsen af karriereudviklingsrapporter inden for den krævede tidsfrist er nemlig reguleret i vedtægtens artikel 43, stk. 1, mens forfremmelsesprocedurer, som tildelingen af prioritetspoint er omfattet af, er reguleret ved vedtægtens artikel 45. Ovenstående betragtninger er imidlertid ikke til hinder for, at Personaleretten ved vurderingen af den skade, som sagsøgeren har lidt, undersøger, om sagsøgeren har fortabt en mulighed for forfremmelse, som følge af at Kommissionen udfærdigede karriereudviklingsrapporterne med forsinkelse.

55 Endelig kan Kommissionen endvidere ikke foreholdes, at den i forbindelse med denne sag har begået uregelmæssigheder ved udfærdigelsen af de karriereudviklingsrapporter, der er fremsendt under denne sags behandling, idet dette grundlæggende vil ændre tvistens genstand og indebære en omgåelse af de interne klageadgange.

56 Det følger af samtlige ovenstående betragtninger, at Kommissionen begik en fejl ved ikke at udfærdige karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 inden for de fastsatte frister og ved ikke inden for en rimelig frist at vedtage foranstaltninger til opfyldelse af dommene af 20. april 2005, af 13. december 2007 og af 6. oktober 2009, samt at Kommissionen ikke kan foreholdes andre fejl ved udfærdigelsen af karriereudviklingsrapporterne efter at sagen blev indbragt for Personaleretten.

57 Det tilkommer herefter Personaleretten at vurdere omfanget af den skade, som sagsøgeren har lidt, som følge af at karriereudviklingsrapporterne blev udfærdiget med forsinkelse.

Den skade, som sagsøgeren har lidt

– Den af sagsøgeren påståede ikke-økonomiske skade

58 Sagsøgeren har anført, at den omstændighed, at sagsøgerens karriereudviklingsrapporter for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 blev udfærdiget med forsinkelse, har forvoldt sagsøgeren en ikke-økonomisk skade, idet sagsøgeren derved er blevet bragt i tilstand af usikkerhed og angst, og idet sagsøgeren er blevet fastholdt i en uklar situation i mere end syv år og endda for så vidt angår fire bedømmelsesår.

59 Kommissionen har heroverfor anført, at sagsøgeren ikke har godtgjort at have lidt den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren har krævet erstattet.

60 Det bemærkes, at det følger af fast retspraksis, at en forsinket udfærdigelse af karriereudviklingsrapporter i sig selv kan skade tjenestemanden alene af den grund, at hans karriereforløb kan blive påvirket af, at der ikke foreligger en sådan rapport på et tidspunkt, hvor der skal træffes afgørelser vedrørende ham (dom afsagt af Retten i Første Instans den 28.5.1997, sag T-59/96, Burban mod Parlamentet, præmis 68, og af 30.9.2004, sag T-246/02, Ferrer de Moncada mod Kommissionen, præmis 68). På denne baggrund må det anerkendes, at en tjenestemand, der afskediges med pension uden ansøgning på grund af invaliditet, kan kræve erstatning for den faktiske og reelle ikke-økonomisk skade, der følger af den usikkerhed eller bekymring, som den pågældende føler med hensyn til sin erhvervsmæssige fremtid, og som de manglende karriereudviklingsrapporter har kunnet fremkalde hos den pågældende, mens denne fortsat udøvede sit hverv. Dette gælder så meget desto mere, som karriereudviklingsrapporterne udgør et skriftligt og formelt bevis for kvaliteten af det arbejde, som den pågældende tjenestemand har udført i den relevante periode.

61 I det foreliggende tilfælde kan sagsøgerens mulighed for at opnå erstatning for den ikke-økonomiske skade, som følge af at karriereudviklingsrapporterne blev udfærdiget for sent, ikke udelukkes af den af Kommissionen anførte omstændighed, hvorefter Personaleretten, da den annullerede karriereudviklingsrapporten for 2004 ved dom af 13. december 2007, forkastede påstanden om erstatning for ikke-økonomisk skade med den begrundelse, at annullationen i sig selv udgjorde en passende og tilstrækkelig erstatning af enhver ikke-økonomisk skade, som sagsøgeren måtte have lidt som følge af den annullerede retsakt (dom af 13. december 2007, præmis 46). Hvad angår karriereudviklingsrapporten for 2005 kan denne mulighed endvidere ikke udelukkes af den omstændighed, at den nævnte karriereudviklingsrapport blev annulleret som følge af en klage ved ansættelsesmyndighedens afgørelse af 23. april 2007, og at en sådan annullation bør have den samme virkning i relation til enhver ikke-økonomiske skade som en annullationsdom.

62 Det bemærkes nemlig igen, at gestanden for den foreliggende erstatningspåstand, for så vidt som der derved er nedlagt påstand om erstatning for den ikke-økonomiske skade, der følger af, at karriereudviklingsrapporten for 2004 ikke blev behørigt udfærdiget inden for den fastsatte frist, adskiller sig fra den erstatningspåstand, der blev forkastet ved dom af 13. december 2007, og som vedrørte en påstand om erstatning for den ikke-økonomiske skade, der ifølge sagsøgeren var lidt, som følge af at den omhandlede karriereudviklingsrapport indeholdt anslag mod sagsøgerens ære (dom af 13. december 2007, præmis 42). Dertil kommer, at karriereudviklingsrapporten for 2005 blev annulleret ved ansættelsesmyndighedens afgørelse af 23. april 2007, idet den ikke var vedtægtsmæssig, og ikke fordi den var blevet udfærdiget med forsinkelse.

63 Det må derimod fastslås, at en tjenestemand som sagsøgeren, hvis muligheder for at genindtræde i tjenesten er hypotetiske, ikke længere fra det tidspunkt, hvor den pågældende afskediges med pension uden ansøgning, kan påberåbe sig en faktisk og reel ikke-økonomisk skade, der følger af den usikkerhed eller bekymring, som den pågældende føler med hensyn til sin erhvervsmæssige fremtid, idet denne erhvervsmæssige fremtid netop er hypotetisk.

64 Det er korrekt, at Personaleretten i dom af 10. november 2009 i sagen N mod Parlamentet (sag F-93/08, præmis 46) har fastslået, at der under alle omstændigheder tilkommer tjenestemanden en ret til at anfægte sin bedømmelsesrapport. De faktiske omstændigheder i denne sag kan imidlertid ikke sidestilles med de faktiske omstændigheder i den foreliggende sag. Der var i den pågældende sag ikke tale om et erstatningssøgsmål, der var anlagt af en tidligere tjenestemand, som modtog invaliditetsydelse, og hvis mulighed for at genindtræde i tjenesten var hypotetisk, på grund af at den pågældendes karriereudviklingsrapporter var blevet udfærdiget for sent, men om et annullationssøgsmål, der var anlagt af en tjenestemand, som gjorde gældende, at han, selv om han var blevet overført fra Europa-Parlamentet til Kommissionen, fortsat havde retlig interesse i at anfægte den bedømmelsesrapport, som Parlamentet havde udfærdiget, idet han netop fortsat udøvede sit hverv (dommen i sagen N mod Parlamentet, præmis 45).

65 De af sagsøgeren fremførte argumenter kan ikke i det foreliggende tilfælde rejse tvivl om den begrænsning, der er nævnt i denne doms præmis 63, af sagsøgerens mulighed for at opnå erstatning for den ikke-økonomiske skade, der er forårsaget, som følge af at karriereudviklingsrapporterne blev udfærdiget for sent. Sagsøgeren har til støtte for søgsmålet anført, at det ikke kan udelukkes, at den ændring af arbejdsvilkårene, der på nuværende tidspunkt gennemføres i Kommissionen, vil gøre det muligt for sagsøgeren at genoptage sit arbejde, og at udviklingen inden for den medicinske videnskab eller lægeudvalgets arbejde i forbindelse med anerkendelsen af, at sagsøgerens sygdom har erhvervsmæssig karakter, kan føre til en klarlæggelse af de nøjagtige årsager til sagsøgerens invaliditet og dermed en fastlæggelse af de betingelser, under hvilke sagsøgeren vil kunne genoptage sit arbejde i et passende arbejdsmiljø. Sagsøgeren har anført, at hun ville kunne få tilladelse til at udøve en anden erhvervsmæssig aktivitet, der er tilpasset hendes invaliditet, i hvilken forbindelse hun ville kunne få brug for at råde over en rigtig og retfærdig bedømmelse af sit arbejde ved Kommissionen.

66 Henset til de foranstaltninger, som Kommissionen har vedtaget for at sikre sagsøgeren passende arbejdsvilkår, således som det fremgår af den anfægtede afgørelse, forekommer det imidlertid hypotetisk at antage, at nye tiltag vil forbedre sagsøgerens arbejdsvilkår. Dertil kommer, at argumenterne baseret på udviklingen inden for den medicinske videnskab og resultaterne af lægeudvalgets arbejde er spekulative og ikke med føje kan begrunde, at sagsøgerens sygdom mindskes eller helbredes, og at det vil blive muligt for sagsøgeren at vende tilbage til aktiv tjeneste. Dertil kommer, at sagsøgeren er født i 1954 og derfor i 2019 vil nå den alder, hvor hun vil blive pensioneret uden ansøgning i henhold til vedtægtens artikel 52, og sagsøgerens alder udgør dermed et element, som gør det så meget desto mere usandsynligt, at hun vil kunne vende tilbage til aktiv tjeneste. Argumentet om, at sagsøgeren vil kunne udøve en anden erhvervsmæssig aktivitet, der er tilpasset hendes helbredstilstand, er endvidere kun en antagelse, der ikke er underbygget af nogen som helst konkrete oplysninger.

– Sagsøgerens påståede tab af en mulighed

67 Sagsøgeren har endvidere anført, at hun har fortabt en mulighed for at blive forfremmet til lønklasse A 4 – benævnt A*12 pr. 1. maj 2008 og derefter AD 12 pr. 1. maj 2006 – i forfremmelsesåret 2003, idet det forekommer mere end sandsynligt, at hun ville have opnået en sådan forfremmelse, når der henses til hendes anciennitet inden for den lavere lønklasse og den omstændighed, at hun ikke blev anset for mindre fortjenstfuld. Eftersom hun ikke fik tildelt fortjeneste- og prioritetspoint, har Kommissionen nemlig ikke siden 2003 kunnet tage hensyn til hendes situation med henblik på eventuelt at indrømme hende en forfremmelse.

68 Kommissionen har anført, at det ikke er godtgjort, at sagsøgeren reelt har lidt den økonomiske skade, som hun har krævet erstattet, som følge af at hun angiveligt har tabt en mulighed for at blive forfremmet til lønklasse AD 12 på et tidligere tidspunkt end det tidspunkt, hvor hun faktisk blev forfremmet.

69 Det følger af retspraksis, at fortabelsen af en mulighed som f.eks. muligheden for at blive forfremmet på et tidligere tidspunkt udgør en økonomisk skade, der kan kræves erstattet, såfremt en sådan mulighed må anses for tilstrækkelig godtgjort (dom afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 10.11.2010, sag T-269/09 P, KHIM mod Simões Dos Santos, præmis 104, dommen i sagen AA mod Kommissionen, nævnt i præmis 36 ovenfor, præmis 81). I forlængelse af denne retspraksis må det endvidere fastslås, at en tjenestemand, der afskediges med pension uden ansøgning på grund af invaliditet, bevarer retten til at kræve erstatning for den skade, der er lidt i tilknytning til en fortabt mulighed for at blive forfremmet, selv om den pågældendes muligheder for at vende tilbage til tjenesten er rent hypotetisk, fordi denne fortabte mulighed har kunnet påføre tjenestemanden skade, mens den pågældende var i aktiv tjeneste, og fordi denne fortabte mulighed kan påvirke størrelsen af den invaliditetsydelse, som tjenestemanden modtager, samt størrelsen af den alderspension, som tjenestemanden tildeles på et senere tidspunkt.

70 Kommissionen har imidlertid anført, at det er lidet sandsynligt, at nye bedømmelser kan eller vil kunne indebære en forfremmelse af sagsøgeren, idet forskellen mellem de samlede point, som sagsøgeren opnåede, og de forskellige forfremmelsestærskler for 2003-2008 er meget stor. Kommissionen har anført, at tjenestemanden ikke har en ret til at få tildelt prioritetspoint af det generaldirektorat, der uddeler disse point, selv om betingelserne herfor er opfyldt, og at en eventuel forhøjelse af sagsøgerens fortjenestepoint, der ville følge af, at de omtvistede karriereudviklingsrapporter blev behørigt udfærdiget, ville være forholdsvis begrænset.

71 Personaleretten konstaterer i denne henseende, at sagsøgeren ikke har fremlagt noget konkret bevis til støtte for sin påstand om, at hun havde store muligheder for at blive forfremmet til lønklasse A 4 i 2003. Sagsøgeren har nemlig i stævningen begrænset sig til at henvise til sin anciennitet i lønklasse A 5, den gennemsnitlige anciennitet i denne lønklasse og den omstændighed, at hun ikke blev anset

for mindre fortjenstfuld. Sagsøgeren har ikke anført yderligere oplysninger i sine efterfølgende bemærkninger vedrørende den omstændighed, at hun burde være blevet forfremmet til lønklasse A 4 i 2003 eller senest i 2007. Selv om det antages, at sagsøgeren med sin henvisning til den gennemsnitlige anciennitet i lønklassen har ønsket at henvise til den forfremmelsessats på 25%, der fremgår af punkt B i bilag I til vedtægten, må det bemærkes, at det følger af vedtægtens artikel 6, stk. 2, at denne sats alene er udtryk for den gennemsnitlige karriere og navnlig, at denne sats skal være i overensstemmelse med princippet om forfremmelse baseret på fortjeneste.

72 Kommissionen har derimod fremlagt en række taloplysninger vedrørende forfremmelsestærsklen fra lønklasse A 5 til lønklasse A 4 i 2003, forfremmelsestærsklen fra lønklasse A*11, tidligere A 5, til lønklasse A*12 i 2005 og forfremmelsestærsklen fra lønklasse AD 11 til lønklasse AD 12 i 2006, som bekræfter den opfattelse, at det var lidet sandsynligt, at sagsøgeren ville have opnået en forfremmelse i et af disse forfremmelsesår. Kommissionen har endvidere ved at henvise til, at sagsøgeren manglede 12,5 point for at blive forfremmet til lønklasse AD 12 i 2007, godtgjort, at selv om det ikke matematisk set var umuligt, at sagsøgeren kunne have opnået en forfremmelse i 2008, var en sådan forfremmelse imidlertid meget usandsynlig.

73 Det bemærkes desuden, at selv om sagsøgeren fik tildelt et fortjenestepoint i forbindelse med de karriereudviklingsrapporter for 2001-2002 og 2004, der er udfærdiget under denne sags behandling, og et halv point i forbindelse med karriereudviklingsrapporten for 2005, som også er udfærdiget under denne sags behandling, kan hun langt fra nå de forfremmelsestærskler, der var fastsat for forfremmelsesårene før 2008, også selv om der tages hensyn til den hypotetiske tildeling af supplerende prioritetspoint.

74 På baggrund af ovenstående betragtninger må det fastslås, at sagsøgeren er berettiget til at kræve erstatning dels for den ikke-økonomisk skade, der følger af den usikkerhed eller bekymring, som sagsøgeren har følt med hensyn til sin erhvervsmæssige fremtid, og som de manglende karriereudviklingsrapporter for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 har kunnet fremkalde hos hende, mens hun fortsat udøvede sit hverv, dels for den økonomiske skade, som hun har lidt, som følge af at hun har fortabt en mulighed for at blive forfremmet i 2003 og senest i 2007. Da sagsøgeren har fortabt denne mulighed, er hun endvidere berettiget til at kræve erstatning for den skade, som hun har lidt, som følge af at hun er blevet frataget muligheden for at opnå en højere invaliditetsydelse, og dermed i sidste ende en højere alderspension. Der skal imidlertid ved erstatningen af den økonomiske skade tages hensyn til den omstændighed, at sagsøgeren alene har fortabt en svag mulighed.

Årsagssammenhæng mellem fejlen og skaden

75 Det følger af fast retspraksis, at en institution kun ifalder ansvar, hvis der består en direkte årsagssammenhæng mellem en fejl og den skade, som følger heraf. Unionen kan med andre ord kun anses for ansvarlig for tab, som er en tilstrækkeligt direkte følge af den pågældende institutions retsstridige adfærd (dommen i sagen Missir Mamachi di Lusignano mod Kommissionen, nævnt i præmis 35 ovenfor, præmis 179).

76 En tjenestemand kan navnlig ikke klage over, at udfærdigelsen af hans karriereudviklingsrapporter er forsinket, når denne forsinkelse kan tilregnes ham i det mindste delvist, eller når han i betydeligt omfang har medvirket hertil (dom afsagt af Retten i Første Instans den 30.9.2003, sag T-296/01, Tatti mod Kommissionen, præmis 60, dommen i sagen Lebedef mod Kommissionen, nævnt i præmis 49 ovenfor, præmis 57, og dommen i sagen Ferrer de Moncada mod Kommissionen, nævnt i præmis 61 ovenfor, præmis 85).

77 I denne henseende kan den af Kommissionen anførte omstændighed, at sagsøgeren ikke bestræbte sig på i videst muligt omfang at undgå forsinkelser i forbindelse med udfærdigelsen af sagsøgerens karriereudviklingsrapporter, ikke i det foreliggende tilfælde udgøre en omstændighed, der indebærer, at institutionen ikke ifalder ansvar, når dette forhold ikke er nærmere præciseret.

78 Det kan endvidere ikke med henblik på at nægte sagsøgeren mulighed for at klage over, at udfærdigelsen af hendes karriereudviklingsrapporter var forsinket, som anført af Kommissionen, foreholdes sagsøgeren, at hun ikke har udvist almindelig omhu i mangel af præcise oplysninger i denne henseende. I mangel af bevis for et sådant misbrug kan sagsøgeren ikke forholdes, at hun systematisk har udnyttet samtlige muligheder at indgive interne klager (jf. hvad angår dette sidste punkt dommen i sagen Ferrer de Moncada mod Kommissionen, nævnt i præmis 60 ovenfor, præmis 86), eller at hun rejste tilbage til sit hjemland efter at være blevet afskediget med pension uden ansøgning, hvilket nødvendiggjorde en skriftveksling pr. post. Den omstændighed, at sagsøgeren har anvendt de interne klagemuligheder, og at hun rejste tilbage til sit hjemland, udgør objektive omstændigheder, der som sådan heller ikke kan foreholdes Kommissionen, i mangel af præcist bevis for, at Kommissionen forholdt sig til de nævnte omstændigheder på et for sent tidspunkt.

79 Det må derfor fastslås, at der foreligger årsagssammenhæng mellem Kommissionens ulovlige adfærd og den ovenfor beskrevne skade.

Erstatning for den af sagsøgeren lidte skade

80 På baggrund af ovenstående betragtninger tilkommer det Personaleretten at vurdere størrelsen af den skade, som sagsøgeren har lidt, og at fastsætte den erstatning, som hun har krav på.

81 Kommissionen har i svarskriftet gjort gældende, at såfremt Personaleretten måtte finde, at betingelserne for at tilkende sagsøgeren erstatning er opfyldt, bør vurderingen af den økonomiske skade foretages på et senere tidspunkt, og Personaleretten bør kun foretage en sådan vurdering i det tilfælde, hvor parterne ikke kan nå til enighed om erstatningens størrelse.

82 Denne fremgangsmåde kan imidlertid ikke tiltrædes. Personaleretten må nemlig tage i betragtning, at det ved to lejligheder ikke er lykkedes at nå frem til en mindelig bilæggelse af tvisten. Kommissionen har endvidere valgt ikke i svarskriftet og under retsmødet at nævne spørgsmålet om størrelsen af en eventuel erstatning, selv om den havde mulighed for at tage stilling hertil.

– Erstatning af den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren har lidt

83 Sagsøgeren har i stævningen opgjort det beløb, der efter ret og billighed er nødvendigt for at erstatte den ikke-økonomiske skade, som hun har lidt, som følge af at hun blev bragt i en tilstand af usikkerhed og angst på grund af de manglende karriereudviklingsrapporter for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008, til 35 000 EUR.

84 I sine bemærkninger af 4. maj 2012 har sagsøgeren forhøjet det beløb, som hun kræver i erstatning for ikke-økonomisk skade, til 70 000 EUR, idet den nævnte skade er blevet forværret som følge af de fejl, Kommissionen har begået ved udfærdigelsen af de omtvistede karriereudviklingsrapporter under denne sags behandling, samt som følge af at Kommissionen ikke har udvist almindelig omhu.

85 Det skal i denne henseende tages i betragtning, at Kommissionen udfærdigede karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 med væsentlig forsinkelse, idet der dog samtidig skal tages hensyn til, som nævnt i denne doms præmis 63, at den ikke-økonomiske skade, der kan kræves erstattet som følge af den usikkerhed eller bekymring, som sagsøgeren har følt

med hensyn til sin erhvervsmæssige fremtid, er begrænset til den periode, hvori hun har været i aktiv tjeneste, således at den periode, der er forløbet fra den 1. juni 2009, hvor sagsøgeren blev afskediget med pension uden ansøgning på grund af invaliditet, ikke skal medregnes.

86 Det bemærkes endvidere, at den omstændighed, at sagsøgeren indgav interne klager, eller at hun rejste tilbage til sit hjemland, udgør objektive omstændigheder, der som sådan ikke kan foreholdes hverken sagsøgeren eller Kommissionen i forbindelse med vurderingen af det tab, som sagsøgeren har lidt, som følge af at hendes karriereudviklingsrapporter blev udfærdiget for sent.

87 Endelig kan Personaleretten ikke give sagsøgeren medhold i kravet om, at sagsøgeren bør tilkendes en højere erstatning som følge af de fejl, som Kommissionen angiveligt begik i forbindelse med udfærdigelsen af karriereudviklingsrapporterne for 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 under denne sags behandling, idet Retten derved risikerer at foregribe spørgsmålet om karriereudviklingsrapporternes lovlighed og dermed gå ud over de rammer for sagen, der er fastlagt i stævningen.

88 På baggrund af disse betragtninger må den ikke-økonomiske skade, som sagsøgeren har lidt, efter ret og billighed vurderes til 15 000 EUR.

– Erstatning for fortabelsen af en mulighed for forfremmelse

89 Hvad angår erstatningen for fortabelsen af en mulighed for at opnå forfremmelse har sagsøgeren anført, at hun højst sandsynligt ville være blevet forfremmet til lønklasse A 4 i forfremmelsesåret 2003, hvis hendes tjenstlige indsats var blevet behørigt vurderet inden for den fastsatte frist, og sagsøgeren har i stævningen vurderet skaden til at udgøre 70% af forskellen mellem det vederlag, som hun oppebar som tjenestemand i lønklasse A 5, og det vederlag, som hun ville have oppebåret som tjenestemand i lønklasse A 4, med virkning fra forfremmelsesåret 2003, dvs. 53 000 EUR. Ifølge sagsøgeren skal dette beløb forhøjes med 400 EUR pr. måned svarende til ca. 70% af forskellen mellem den invaliditetsydelse, som hun modtager, og den invaliditetsydelse, som hun ville have modtaget, hvis hun var blevet forfremmet til lønklasse A 4 i 2003. Endelig bør sagsøgerens alderspension berigtiges ved indbetaling af tilsvarende bidrag.

90 Sagsøgeren har i sine bemærkninger af 9. juli 2012 forhøjet den erstatning, som hun kræver, som følge af at hun har fortabt en mulighed for at blive forfremmet i 2003, 2005 eller senest i 2007, på grundlag af en sandsynlighedssats på 95% til henholdsvis 410 000 EUR, 204 996 EUR og 90 130 EUR. Sagsøgeren har anført, at eftersom Kommissionen ikke tildelte hende fortjeneste- og prioritetspoint, har Kommissionen ikke siden 2003 kunnet tage hensyn til hendes situation med henblik på eventuelt at indrømme hende en forfremmelse, og at den lange række fejl, som Kommissionen begik, gjorde det umuligt for den at opfylde dommen af 20. april 2005, af 13. december 2007 og af 6. oktober 2009 samt afgørelsen af 23. april 2007, hvorved sagsøgeren fik medhold i sin klage over karriereudviklingsrapporten for 2005.

91 Det følger af retspraksis, at for at bestemme størrelsen af den erstatning, der skal betales for fortabelsen af en mulighed, er det nødvendigt først at fastlægge, hvilken form for mulighed tjenestemanden har fortabt, samt det tidspunkt, hvorfra tjenestemanden kunne have udnyttet denne mulighed, og derefter opgøre omfanget af denne mulighed samt afgøre, hvilke økonomiske konsekvenser den fortabte mulighed har haft for tjenestemanden (dommen i sagen AA mod Kommissionen, nævnt i præmis 35 ovenfor, præmis 83).

92 Det følger endvidere af retspraksis, at når det er muligt, skal den mulighed, som en tjenestemand har fortabt, fastsættes på en objektiv måde på grundlag af en matematisk koefficient, der er fastsat ved en præcis beregning. Når det ikke er muligt at opgøre omfanget af den nævnte mulighed på denne måde, er det imidlertid muligt at fastsætte den lidte skade efter ret og billighed (dommen i sagen AA mod Kommissionen, nævnt i præmis 35 ovenfor, præmis 93 og 94).

93 I den foreliggende sag er Personaleretten ikke i stand til at fastsætte en matematisk koefficient, der afspejler den fortabte mulighed, dels fordi det ikke er muligt at fastlægge omfanget af den mulighed, som sagsøgeren har fortabt, da sagsøgeren kun havde en meget svag mulighed for at blive forfremmet til lønklasse A 4 eller tilsvarende inden den 1. marts 2008, dels fordi parterne ikke har fremlagt detaljerede oplysninger for Personaleretten, der kunne sætte den i stand til at fastsætte en sådan koefficient, idet navnlig sagsøgeren har begrænset sig til at anføre, at hun med stor sandsynlighed ville have opnået en forfremmelse inden dette tidspunkt.

94 Personaleretten anvender derfor muligheden for at vurdere skaden efter ret og billighed og tildeler sagsøgeren et fast beløb som erstatning for den mulighed, som hun har mistet som følge af den omstændighed, at hendes indsats i årene 2001-2002, 2004, 2005 og 2008 ikke blev behørigt vurderet inden for de fastsatte frister (jf. i denne retning Personalerettens dom af 8.5.2008, sag F-6/07, Suvikas mod Rådet, præmis 143 og 144).

95 Ved vurderingen af den nævnte erstatnings størrelse skal der tages hensyn til den omstændighed, at selv om sagsøgerens mulighed for at blive forfremmet til en lønklasse, der ligger højere end A 5 eller tilsvarende før den 1. marts 2008, må anses for at have været meget svag, er den ikke desto mindre tilstrækkelig til at godtgøre, at der foreligger en skade, der kan afhjælpes med en passende erstatning. Der kan endvidere ikke ses bort fra, at sagsøgeren blev forfremmet fra lønklasse AD 12 i forfremmelsesåret 2008 (jf. i denne retning dom afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 1.9.2010, sag T-91/09 P, Skareby mod Kommissionen, præmis 72).

96 På baggrund af ovenstående betragtninger fastsætter Personaleretten efter ret og billighed den erstatning, som sagsøgeren tildeles for den økonomiske skade, som sagsøgeren har lidt, som følge af at hun har fortabt muligheden for at blive forfremmet til lønklasse A 4 før den 1. marts 2008, til et fast beløb på 4 000 EUR.

97 Da sagsøgeren således er blevet tildelt et fast erstatningsbeløb, er der ikke grundlag for at pålægge Kommissionen at berigtige sagsøgerens alderspension ved indbetaling af supplerende bidrag.

3. *Påstanden om annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som sagsøgerens ansøgning om bistand derved blev forkastet*

98 Sagsøgeren har kritiseret Kommissionen for ikke at have indledt en administrativ undersøgelse af den chikane, som hun hævder at være blevet udsat for. Sagsøgeren har anført, at hun ikke har fået adgang til sin aktmappe og således ikke kan godtgøre de faktiske omstændigheder eller de særlige omstændigheder ved den skade, som hun hævder at have lidt, ligesom hun ikke har kunnet give lægeudvalget disse oplysninger i forbindelse med, at dette udvalg skulle tage stilling til, om hendes sygdom havde erhvervsmæssig karakter.

99 Det bemærkes, at stævningen ikke gør det muligt med sikkerhed at fastslå retsgrundlaget for det af sagsøgeren fremsatte annullationsanbringende.

100 Selv om det antages, at dette anbringende skal forstås således, at det støttes på vedtægtens artikel 24 og vedrører et åbenbart urigtig skøn, må det bemærkes, at sagsøgerens anmodning om, at der skulle indledes en undersøgelse vedrørende psykisk chikane, i det væsentligste var baseret på hypotetiske påstande, der var formuleret i generelle vendinger, uden en præcisering af de konkrete omstændigheder, som disse anklager var baseret på, og uden at den eller de personer, der havde udøvet chikanen, blev identificeret. Den omstændighed, at sagsøgeren angiveligt ikke fik adgang til sin aktmappe og således ikke kunne godtgøre omstændighederne omkring chikanen eller skaden, kan ikke indebære en forpligtelse for administrationen til at indlede en undersøgelse alene på grundlag af sådanne påstande. Det påhviler nemlig ifølge retspraksis den tjenestemand, der mener sig udsat for chikane, i det mindste at fremlægge begyndelsen til et bevis for, at de angreb, han hævder at have

været udsat for, faktisk har fundet sted (kendelse afsagt af Den Europæiske Unions Ret den 5.5.2011, sag T-402/09 P, Marcuccio mod Kommissionen, præmis 37 og 39, og Personalerettens dom af 5.6.2012, sag F-71/10, Cantisani mod Kommissionen, præmis 78). Da sagsøgeren ikke har fremlagt beviser, har hun helt generelt ikke fremført nogen indicier for, at der forelå chikane.

101 Hvad særligt angår den omstændighed, at sagsøgerens karriereudviklingsrapporter blev udfærdiget med forsinkelse, bemærkes, at selv om disse forsinkelser udgør en tjenstlig fejl, kan de ikke i sig selv udgøre det første bevis for, at der blev begået en så alvorlig handling, som chikane udgør.

102 For så vidt som sagsøgerens anbringende skal forstås således, at det tillige vedrører den bistand, som hun ansøgte om i forbindelse med sine helbredsproblemer, bemærkes endvidere, at Kommissionen, når der henses dels til den omstændighed, at der er tale om et kortfattet anbringende, dels til de foranstaltninger, som Kommissionen traf for at sikre sagsøgeren passende arbejdsvilkår, der er nævnt i den anfægtede afgørelse, ikke har tilsidesat vedtægtens artikel 24 eller foretaget et åbenbart urigtigt skøn ved ikke at imødekomme ansøgningen om bistand.

103 Endelig synes sagsøgeren ikke at anfægte det svar, som ansættelsesmyndigheden har anført i afgørelsen af 18. juni 2010, på sagsøgerens anmodning om aktindsigt i sin lægejournal.

104 Anbringendet må derfor forkastes, ligesom påstanden om annullation af den anfægtede afgørelse, for så vidt som sagsøgerens ansøgning om bistand derved blev forkastet, også må forkastes.

Sagens omkostninger

105 I henhold til procesreglementets artikel 87, stk. 1, pålægges det den tabende part at betale sagens omkostninger, hvis der er nedlagt påstand herom, medmindre andet gælder i henhold til bestemmelserne i reglementets andet afsnit, kapitel 8. I henhold til artikel 87, stk. 2, kan Personaleretten, såfremt dette findes rimeligt, træffe bestemmelse om, at den tabende part kun pålægges at betale en del af sagens omkostninger eller slet ikke pålægges at betale sagsomkostninger.

106 Det følger af denne doms præmisser, at sagsøgeren har fået medhold i hendes væsentligste påstand, dvs. påstanden om erstatning for den skade, som hun har lidt, som følge af at hendes karriereudviklingsrapporter blev udfærdiget for sent, og at Kommissionen følgelig har tabt sagen. Sagsøgeren har endvidere udtrykkeligt nedlagt påstand om, at Kommissionen tilpligtes at betale sagsomkostningerne. De foreliggende omstændigheder kan ikke begrunde anvendelsen af procesreglementets artikel 87, stk. 2, hvorfor Kommissionen pålægges at bære sine egne omkostninger og at betale sagsøgerens sagsomkostninger.

På grundlag af disse præmisser

udtaler og bestemmer

PERSONALERETTEN (Tredje Afdeling):

1) Europa-Kommissionen betaler AK et beløb på 15 000 EUR i erstatning for den lidte ikke-økonomiske skade.

2) Kommissionen betaler AK et beløb på 4 000 EUR i erstatning for tabt mulighed for forfremmelse til en lønklasse, der ligger højere end A 5 eller tilsvarende før den 1. marts 2008.

3) I øvrigt frifindes Kommissionen.

4) Kommissionen bærer sine egne omkostninger og betaler de af AK afholdte omkostninger.

Van Raepenbusch Barents Bradley

Afsagt i offentligt retsmøde i Luxembourg den 13. marts 2013.

W. Hakenberg
Justitssekretær

S. Van Raepenbusch
Præsident